

Výstava týdne

Šestadvacátým laureátem **Ceny Vladimíra Boudníka** (čili českým grafikem roku) se stal minulé úterý Jan Vičar. „Velkoformátové dřevořezy a linoryty, případně další inovativní grafické techniky osloví nejen neobvyklým rozměrem, ale zároveň svými ‚malířskými kvalitami‘ grafického díla. Ty je posouvají na samu hranici mezi grafikou a malbou,“ uvádí členka poroty Hana Larvová a vypichuje tím, čím jsou Vičarovy experimenty tak uhrančivé.

Autor rozkročený mezi Českem a Francií na výstavě v Císařské konírně Pražského hradu, kde Boudníkova cena probíhá (tento týden by již měla být podle rozhodnutí vlády otevřená), vystavuje tři skvostné práce. Třímetrový dřevoryt *Dívka a trn*, na kterém zachytil setkání se zraněným děvčetem během svých cest po Maroku. Rovněž třímetrový linoryt *Houpačka*, zdánlivě prázdnou scénu vybízející k zabydlení divákovou fantazií. A v neposlední řadě bibliofilii *Hold* sestavenou ze sedmdesáti originálních linorytů, ve kterých Vičar ilustruje alarmující text básničky Sally Ball.

Vičarova díla jsou vrcholem expozice, jejíž součástí je i tradiční (v pořadí již sedmadvacáté) finále soutěže Grafika roku. V ní je třeba upozornit na vítěznou velkoformátovou práci Jiřího Černického v podobě dřevořezu s nákresem létajícího Vadžraplánu. Nebo například na komornější dílo Františka Skály, na kterém autor zachytil noční scénu s kostlivci sledujícími zaujatě na hřbitově pár souložící v márnici. *jhv*

Píšu o tom, co mne trápí, a fejeton je k tomu velice vhodná forma. Můžete psát o důležité věci jako o hlouposti a naopak. Děláte-li to dost zřetelně a dlouho, nikoho nenapadne, aby vás bral za slovo, a dobré redakci je už úplně jedno, co píšete. Na poručené myšlenky mají tam jiné lidi. Když si z někoho a něčeho děláte posměch, podmínkou sine qua non je, že do toho zahrnete i sebe. Lidé vám tím raději dají za pravdu. Už nejméně deset let píšu do Lidových novin úterní Poslední slovo. Dílo je to malé, ale někdy dost těžké. Celý týden volím a odmítám témata: o čem se moc píše, o tom nepiš. Ale o čem se opravdu moc píše, musíš nakonec také, aby si tvůj čtenář, jenž na tebe vsází, nemyslel, že se bojíš nebo že jsi v koncích. A potom napiš něco, co nikoho před tebou nenapadlo. Za tu dobu se v té rubrice vystříдалo mnoho jmen. Já se někdy divil, že jim to tisknou: banality, přemílání toho, co v těch novinách všude je, štrikování slov ze slov. Chyba je, že je moc novin a časopisů a že jsou tlusté: na to tu není dost chytrých lidí. Další chyba je, že každý chce psát. Proto nepište všichni, pište jen někteří. A podle možnosti nevnučujte se, počkejte, až vás požádají. (Ohó, zlatá slova, Vaculíku!) Někdy do nedělního večera nevím, co mám psát. Nebo jak. Pak si lehnu rovně na zem směrem severojižním, nechávám svým tělem prolétávat neutrina z vesmíru (to mám z Vesmíru) a říkám si: Ještě vždyckys to napsal! Byl to myslím Hemingway, který napsal, že než jde v noci spát, musí mít něco aspoň začato, aby ráno měl na čem pokračovat. To se mi osvědčilo. Naflákám večer na papír všecho, co tam chci mít, bez inteligence a elegance, i s nadávkami. Než usnu, už se mi to samo trochu kritizuje. Když se vzbudím, vím, co musím vyhodit a co tam chybí. Někdy se myšlenka sama velice zlepší, když jste přísní na slova. Krácením se ovšem samozřejmě snižuje hloupost... Ludvík Vaculík: Elegance přechodníku.

O fejetonu, s fejetonem. Praha 2006

KAREL ČAPEK: O dvojích činitelích

Je jeden druh lidí (ke kterému náležíme skoro všichni), jenž oplývá zvláštní a nevyčerpatelnou iniciativou. Většina nás lidí totiž neobyčejně ráda říká, co by se mělo. Stát by měl udělat to a to, a bylo by po trampotách. Měly by se opatřit prostředky. Obec by měla. Ve školách by se mělo to a to. Spisovatelé by měli. Parlament by měl. Mělo by se působit na veřejnost v tom a tom směru. Měli by se spojit všichni lidé, kteří chtějí nápravu. Mělo by se to přísně stíhat. Mělo by se to nařídit zákonem. Noviny by měly věnovat víc pozornosti. Divadlo by mělo. Mělo by se postavit to a to. Měly by být na to peníze a tak dále. Charakteristické pro tento druh podnikání ve slohu "mělobyse" je:

1. Že se jím navrhuje vesměs věci dobré, obecně prospěšné a vysoce naléhavé v zájmu veřejném, které by šlo provést snadno a obratem ruky, kdyby rozhodující místa měla dostatek iniciativy, energie a dobré vůle;

2. A že to jsou vesměs věci, které může, potažmo má nebo měl by uskutečnit někdo jiný než navrhovatel a které leží mimo oblast jeho osobního vlivu a přičiňování. Například nikdo nepřijde s návrhem, co by měl dělat on sám, aby se zjedнала náprava; nikdo neřekne, že by jeho úřad, povolání nebo stav měly udělat to a to v zájmu obecném. Vždycky by se mělo jen to, co leží v jiných rukou a jiné kompetenci. Naše reformátorská fantazie pracuje nejbujněji, můžeme-li ty reformy a projekty uložit někomu jinému. Věc by podstatně trátila na poutavosti, kdyby se ukázalo, že bychom ji měli vzít do rukou sami.

Druhý druh lidí (ke kterému náležíme skoro všichni) je právě opačný. Většina nás lidí totiž neobyčejně ráda namítá. Prostě to a to není tak jednoduché. Nemáte ponětí, s jakými technickými překážkami by se to setkalo. Není to možné z těch a oněch příčin. Mělo by to své stinné stránky. Za dnešního stavu věcí vyloučeno. Bylo by to krásné, ale prakticky neproveditelné. Nebylo by úhrady. Poměry a lidé se nedají tak rázem předělat. Administrativní a jiné potíže. Ani tak, jak jsou věci dnes, nestačíme na své úkoly, a tak dále. Charakteristické pro tento druh namítání je:

1. Že vesměs to jsou námitky praktické a věcné, těžené z dlouhých zkušeností a počítající s takzvanými reálnými poměry.

2. A že se užívají jenom tehdy, ukládá-li se něco nám nebo našemu úřadu nebo stavu. Nikdo neřekne, že věc není tak jednoduchá, jde-li o něco, co se týká jiných oborů; ale ve své vlastní oblasti jsme skoro zásadně přesvědčeni, že se nedá nic dělat, čím by se měla zjednat nějaká náprava nebo splnit nový úkol. U nás to prostě nejde; ale mělo by se v nějakém jiném oboru...

Tedy ty dva druhy lidí se dokonale a harmonicky doplňují. Na každé měloby se je takříkajíc v lůně možností předem připravena námitka není totak jednoduché. Souhra a rovnováha těch dvou faktorů nám zaručuje stálost všeho dění; mělo by se sice dít ledacos nového, ale jelikož to není tak jednoduché, bude se vuřtlovat dál. Je příjemno navrhopat, co by se mělo stát v zájmu obecném; ale je neméně příjemno odvrátit to od sebe a svého dosahu. Má-li se však přesto tu a tam udělat něco nového nebo napravit něco zanedbaného – Zkrátka mělo by se najít víc iniciativních lidí, kteří by říkali: já bych měl nebo my bychom měli; a víc mužů, kteří by měli zálibu říkat: safra, není to docela jednoduché, ale může se to zkusit; u nás, v naší oblasti se toho nebudeme bát. Tedy to by se mělo především; ale já vím, není to tak jednoduché.